

Lőrinc Celesztin

Egészséget!- így köszöntött egy idős férfi, amikor elmentem mellette az egyik moldvai csángó faluban. Irultam-pirultam - nekem kellett volna előre köszönni, de az öreg megelőzött.

Egészséget! - válaszoltam vissza. Jól megnéztem a férfit. Arca egy nagy ráncos edény, szinte megszámlolhattam az éveket rajta. De látszott a dolgos munka is, bizony, aki itt él, nem lottó ötösből szerzi a mindennapi betevőt. Ezer kilométerre lehetünk Budapeستől.

Itt jövőgetnek és menegetnek az emberek. Ha valaki arra kíváncsi, hogy hol lakom, azt kérdezi: Na, és hol ül?

Ha pedig nagy lesz aznap a forróság, azt mondják: erőst melegecske lesz nemsokára.

Tündéri világ ez, múltunk, magyarságunk tapintható, látható, hallható darabja. Bizony megrikat, ha nézzük, hallgatjuk őket. Ilyen lehetett a Kazinczy nyelvújítása előtti magyar szó. Amihez, azóta is ragaszkodnak a nagy román tenger kellős közepében. Jártak náluk néprajzkutatók, nyelvészek, antropológusok szép számmal. Lejegyezték dalaikat, meséiket, történeteiket, táncaikat. Ma már tudjuk, hogy mire lehet építenünk, a csángó néplélek alapjait megvetettük. A ma Magyar Örökség díjban részesülő fiatalember mégis olyat tett, amit csak kevesen. Jelenné, jövővé változtatta a múltat. Kitalált valamit, olyasmit, ami segíti megőrizni a csángó kultúrát. Rájött arra, hogy a rádió az egyik legtökéletesebb eszköz a kultúra terjesztésének terén. Műveltséget ad, nevel, tájékoztat. Ezért is olyan fontos a Csángó rádió.

Kitalálója Lőrinc Celesztin, így írt magáról: *„A rádiót elsősorban abból a célból indítottam el, hogy általa hírt adjak, és a csángó kultúrát terjesszem az itthon élő és külföldön dolgozó és kitelepült csángóknak. De ez a rádió nem csak nekünk szól, hanem minden magyarnak és csángók iránti érdeklődőnek.”*

Celesztin 1973-ban született Bákóban. 16 évesen leesett egy cseresznyefáról, és olyan súlyosan megsérült, hogy az orvosok lemondtak róla. Hosszadalmas kórházi kezelés következett, ami után deréktól lefelé lebénulva vihették haza szülei. Akkor ott fogalmazódott meg benne, hogy nem adja fel. És nem adta fel! 2009 november 14-én elindította a rádióját. A Rádiókat. Egy ingyenes szerver volt az első eszköze a világhoz. Amikor megtudták, hogy mire készül- érdekes módon- a szomszédos faluban egy román nyelvű csángó rádió is működni kezdett. Később nem bírta a versenyt, Celesztin csatornája egyedül maradt.

De volt más furcsaság is. Az első időben sokkal több volt a házukban az áramszünet, mint korábban. Merthogy ott, a saját szobájában volt Celestin munkahelye is. A helyi hatóságok is megpróbálták eltéríteni őt az útvjáról. de akkor már nem lehetett! A rádió beindult, 24 órában sugárzott. Celesztin többször is hangoztatta, hogy a rádió nem valami ellen jött létre. Nem a románokat akarja bosszantani ezzel. A megbékélésre jó példa, hogy a Csángó Rádióban van román nyelvű műsor is.

Ekkor már egyre többen felfigyeltek rá. 2011 november 12-én elsőként vehette át a moldvai csángó közül a csíkszeredai konzulátuson a magyar állampolgárságot bizonyító honosítási oklevelet.

Celesztint Csíkfaluban meglátogatta Kallós Zoltán is, aki rengeteg értékes felvételt adott át a rádiósoknak. De járt nála Varga Lajos váci segédpüspök is. Sőt egyszer még egy 30 fős motoros társaság is felkereste.

Az út pocsék volt akkor is, ma is, de képzeljük csak el: micsoda esemény lehetett Csíkfaluban a több mint kéttucatnyi magyarországi motoros megjelenése. A Csángó Rádió ott volt nagy eseményeken, a csángó

fesztiválon, a csángó bálon, ahonnan élő bejelentkezésekkel tudósított. A csángók hamar megkedvelték Celestint és a rádiójukat. Az egyik nyáron szeretetük jeléül még a közeli Szeret patakban is megfürdették a Főszerkesztő urat.

Jól emlékszem, a Magyar Rádió vezérigazgatója, Jónás István is meghívta Budapestre Celesztint. A Kunigunda utcában, a közmédia bázishelyén megilletődve figyelte és hallgatta a Kossuth Rádió műsorait. De csak egy ideig volt megilletődött. Hiszen kollégák között volt, akik egymásnak adták át a rádióst. Celesztin a délelőtti *Napközben*, majd a délutáni *Közelről* című műsorban is szerepelt.

Mindenre fel kellett készülni az elmúlt években. Áramszünet esetére benzint tett az generátorba, hogy ne álljon le az adás. A rádió működésénél ugyanis a legnagyobb katasztrófa a csend. Ilyenkor a hallgató nem tudja, hogy mi történik, megzavarodik, rosszra gondol. Egy lappal, és egy fülhallgatóval indult. Azt mondta, hogy az elmúlt években nem vett magának egy sört sem, ingyen dolgozik immáron 9 éve. De ingyen nem adják se az áramot, sem az internetet.

Legtávolabbi, Ausztráliából jelentkeztek, de volt olyan lichtensteini látogatója, aki csak németül ért, mégis lenyűgözte a csángó kultúra.

Ma már évente 5-600 ezer hallgatója van.

Most 9 év elteltével elégedett és büszke. A rádiózásnak köszönhetően találta meg szerelmét, családját. 2014-ben a Parlamentben vett át egy díjat. Az eseményről televíziós tudósítás készült. Ezt látta meg jövődő felesége. Az esemény után egy évvel a fiatalok Nagyszalontán találkoztak. Majd újabb egy év elteltével Celesztin Magyarországra költözött. Gyula mellett, Sarkadkeresztúron laknak, minő véletlen az Arany János utcában. És a Rádió most már innen ontja hullámaint szerte a világba és hirdeti a csángó kultúrát. Mi pedig hallgatjuk, a laptopunkról, a mobiltelefonunkról, néha felhangosítjuk a zenét, néha a fülünket szorítjuk a hangszóróhoz. Mert egy kicsit mindannyian csángók vagyunk.

Pásztor Zoltán